

Republica Moldova

PARLAMENTUL

LEGE Nr. LP1036/1996
din 17.12.1996

cu privire la sistemul penitenciar*

Publicat : 06.03.1997 în MONITORUL OFICIAL Nr. 15 art. 154 Data intrării în vigoare

[Versiune în vigoare din data 18.12.09 în baza modificărilor prin LP90-XVIII din 04.12.09, MO187-188/18.12.09 art.584](#)

*Republicată în temeiul art.II din Legea nr.15-XVI din 15 februarie 2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.57-60, art.187, dând capitolului, articolelor și alineatelor o nouă numerotare. În paranteze este indicată numerotația precedentă a capitolului, articolelor și alineatelor.

Modificată și completată prin legile:

nr.15-XVI din 15.02.2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.57-60, art.187;

nr.447-XVI din 28.12.2006, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.51-53, art.239;

nr.268 -XVI din 28.07.2006, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.142-145, art.702;

nr.154-XVI din 21.07.2005, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.126-128, art.611;

nr.394-XV din 16.10.2003, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.223, art.869;

nr.206-XV din 29.05.2003, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.149-152, art.598;

nr.1144-XV din 20.06.2002, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.110-112, art.835;

nr.136-XV din 10.05.2001, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 62, art.414;

nr.1431-XIV din 28.12.2000, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.8-10, art.27;

nr.1283-XIV din 06.10.2000, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.137-138, art.978;

nr.934-XIV din 14.04.2000, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.70-72, art.509;

nr.685-XIV din 19.11.1999, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.137-140, art.693;

nr.552-XIV din 28.07.1999, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.116-117, art.551;

nr.216-XIV din 12.12.1998, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.119-120, art.719;

nr.209-XIV din 25.11.1998, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.116-118, art.709;

nr.96-XIV din 16.07.1998, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.74, art.505;

nr.1374-XIII din 19.11.1997, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.5, art.4;

nr.1302-XIII din 24.07.1997, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.54-55, art.498;

nr.1127-XIII din 21.03.1997, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.25-27, art.252.

Parlamentul adoptă prezenta lege.

Prezenta lege stabilește bazele activității instituțiilor și organelor sistemului penitenciar, principiile de organizare a acestora, statutul juridic, drepturile și obligațiile personalului sistemului penitenciar.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Principiile activității sistemului penitenciar

(1) Sistemul penitenciar își desfășoară activitatea pe baza principiilor legalității, umanismului, democratismului și respectării drepturilor omului.

(2) Interesele de corijare a condamnaților nu trebuie să fie subordonate scopului de obținere a profitului din munca prestată de aceștia.

Articolul 2. Sarcinile sistemului penitenciar

(1) Sistemul penitenciar are următoarele sarcini:

a) punerea în executare a pedepselor privative de libertate;

b) punerea în executare a măsurii preventive sub formă de arest preventiv;

c)(b1) punerea în executare a sancțiunii arestului contravențional;

d)(c) asigurarea ordinii de drept și legalității în instituțiile penitenciare, a securității

persoanelor deținute în acestea, precum și a acestor persoane în timpul escortării lor, a personalului, a persoanelor cu funcții de răspundere și cetățenilor aflați pe teritoriile acestor instituții;

e)(d) desfășurarea activității operative de investigații și participarea, în comun cu organele de stat competente, la descoperirea și prevenirea infracțiunilor;

f)(e) antrenarea la muncă a deținuților, asigurarea pentru aceștia a posibilității de a se instrui în învățământul mediu de cultură generală și profesional, educarea lor spirituală și cultural-estetică, precum și realizarea măsurilor pentru adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție;

g)(f) asigurarea ocrotirii sănătății deținuților;

h)(g) dezvoltarea bazei tehnico-materiale și sferei sociale ale instituțiilor și organelor sistemului penitenciar;

i)(h) asigurarea sistemului penitenciar cu cadre și crearea condițiilor normale pentru desfășurarea activității de serviciu;

j)(i) asigură escortarea deținuților, inclusiv a celor transferați în/din străinătate.

(2) Alte sarcini pot fi atribuite sistemului penitenciar numai prin lege.

Capitolul II

ORGANIZAREA ȘI ASIGURAREA ACTIVITĂȚII SISTEMULUI PENITENCIAR

Articolul 3. (4) Apartenența sistemului penitenciar

Sistemul penitenciar este subordonat Ministerului Justiției.

Articolul 4. (5) Structura sistemului penitenciar

(1) Sistemul penitenciar este constituit din Departamentul instituțiilor penitenciare, subdiviziunile acestuia, întreprinderile de stat din cadrul sistemului penitenciar și asociațiile acestora.

(2) Subdiviziunile Departamentului instituțiilor penitenciare sînt:

a) instituțiile penitenciare;

b) instituțiile de cercetări științifice, de învățământ, medicale și alte instituții și subdiviziuni create special pentru asigurarea activității sistemului. Aceste subdiviziuni vor fi incluse în sistemul penitenciar prin hotărîre de Guvern.

(3) Funcțiile de pază, supraveghere, escortare și transferare sub escortă a deținuților în cadrul sistemului penitenciar sînt exercitate de un serviciu specializat, aflat în subordinea Departamentului instituțiilor penitenciare.

(4) Numărul total de personal al sistemului penitenciar se aprobă de Guvern.

(5) Numărul de personal, în limitele prevăzute de Guvern pentru sistemul penitenciar, structura organizatorică, statul de funcții al Departamentului instituțiilor penitenciare și subdiviziunilor acestuia se aprobă de ministrul justiției.

(6) Regulamentul Departamentului instituțiilor penitenciare se aprobă de Guvern, iar regulamentele subdiviziunilor acestuia - de ministrul justiției.

Articolul 5. (6) Departamentul instituțiilor penitenciare

(1) Departamentul instituțiilor penitenciare este organul central de specialitate, cu statut de subdiviziune independentă, al Ministerului Justiției. Conducerea Departamentului se efectuează de către directorul general numit în funcție de Colegiul Ministerului Justiției.

(2) Departamentul instituțiilor penitenciare exercită conducerea, coordonarea și controlul asupra realizării politicii de stat în domeniul punerii în executare a pedepselor penale privative de libertate, măsurii arestului preventiv, sancțiunii arestului contravențional, precum și a măsurilor de siguranță aplicate deținuților.

(3) Departamentul instituțiilor penitenciare este persoană juridică, are conturi trezoreriale, precum și conturi valutare, ștampilă cu stema de stat și propria denumire.

Articolul 6. (7) Instituțiile penitenciare

(1) Instituțiile penitenciare sînt organele în care, în baza hotărîrii instanței de judecată, își execută pedeapsa persoanele condamnate la închisoare sau la detențiune pe viață, se asigură detenția provizorie a persoanelor față de care a fost aplicată măsura arestului preventiv sau sancțiunea arestului contravențional.

(2) Instituții penitenciare sînt:

a) penitenciarele de tip deschis;

b) penitenciarele de tip semiînchis;

c) penitenciarele de tip închis;

d) penitenciarele pentru minori;

e) penitenciarele pentru femei;

f) izolatoarele de urmărire penală;

g) casele de arest;

h) spitalele penitenciare.

(3) Într-o instituție penitenciară pot fi create, cu respectarea particularităților prevăzute de Codul de executare al Republicii Moldova, mai multe sectoare distincte de detenție, prevăzute pentru instituțiile penitenciare specificate la alin.(2).

(4) Hotărîrile privind crearea și lichidarea instituțiilor penitenciare se adoptă de Guvern, la

propunerea Ministerului Justiției. Deciziile privind suspendarea activității instituțiilor penitenciare, crearea și lichidarea sectoarelor distincte de detenție, prevăzute la alin.(3), se adoptă de ministrul justiției.

(5) Categoriile persoanelor deținute în instituțiile penitenciare, specificate la alin.(2), sînt determinate de Codul penal al Republicii Moldova și de Codul de executare al Republicii Moldova.

(6) Casele de arest sînt instituții penitenciare teritoriale ce deserveșc organele de urmărire penală și instanțele de judecată care funcționează în unitățile administrativ-teritoriale atribuite în competența caselor de arest. În casele de arest, cu respectarea particularităților detenției, se pot deține: preveniții; persoanele față de care a fost aplicată sancțiunea arestului contravențional; condamnații la pedeapsa închisorii care au fost transferați în casele de arest în vederea asigurării unor măsuri de profilaxie, de securitate sau în vederea asigurării protecției acestora, precum și persoanele cărora pedeapsa aplicată inițial sub formă de amendă sau muncă neremunerată în folosul comunității le-a fost înlocuită cu pedeapsa închisorii.

(7) Spitalele penitenciare asigură detenția temporară a tuturor categoriilor de deținuți care necesită asistență medicală de staționar, cu respectarea cerințelor de deținere separată în funcție de maladia, statutul procesual al persoanei, sexul și vîrsta acesteia.

(8) Instituțiile penitenciare sînt persoane juridice de drept public, au ștampilă cu stema de stat, conturi trezoreriale, precum și conturi valutare (cu autorizația Ministerului Finanțelor), iar penitenciarele dislocate în municipiul Bender – și conturi bancare.

(9) În cazurile în care numărul de persoane deținute în instituțiile penitenciare se micșorează ca urmare a amnistiei, modificării legislației, condițiilor de executare a pedepselor și în alte cazuri stabilite prin lege, personalul acestor instituții, în limita alocațiilor acordate pentru întreținerea lor, se va menține stabil în decursul a 2 ani.

Articolul 7. (9) Finanțarea sistemului penitenciar

(1) Finanțarea sistemului penitenciar se face cu destinație specială de la bugetul de stat, prin Departamentul instituțiilor penitenciare, în baza normativelor aprobate de Guvern, mijloacele indicîndu-se la o poziție distinctă în bugetul de stat, precum și pe contul mijloacelor obținute din activitatea de producție și al altor mijloace speciale.

(2) Autoritățile administrației publice locale sînt în drept să aloce mijloacele de care dispun pentru întreținerea instituțiilor penitenciare aflate în raza lor teritorială.

(3) Veniturile obținute din activitatea instituțiilor penitenciare și a întreprinderilor din cadrul sistemului penitenciar se folosesc pentru sporirea volumului de lucrări executate și de servicii prestate, pentru necesitățile gospodărești, pentru stimularea materială a personalului, pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție și pentru dezvoltarea sferei sociale a sistemului penitenciar.

(4) Veniturile obținute prin munca condamnaților rămîn la dispoziția sistemului penitenciar și se folosesc pentru îmbunătățirea condițiilor de deținere a condamnaților, antrenarea lor

la muncă, precum și pentru dezvoltarea sferei sociale a sistemului.

(5) Departamentul instituțiilor penitenciare va centraliza pînă la 1/3 din veniturile mijloacelor speciale ale instituțiilor penitenciare și o parte din veniturile întreprinderilor din cadrul sistemului penitenciar, care se vor utiliza pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a sistemului penitenciar.

Articolul 8. (10) Bunurile sistemului penitenciar

(1) Bunurile sistemului penitenciar se află în proprietatea statului și se utilizează în scopul realizării sarcinilor ce revin sistemului.

(2) Funcțiile de administrare a bunurilor, transmise sistemului penitenciar, sînt exercitate, în conformitate cu legea, de Departamentul instituțiilor penitenciare, ca ordonator principal de credite.

(3) Instituțiile penitenciare și întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar posedă, folosesc și dispun de bunuri cu drept de administrare economică în modul stabilit de legislație.

Capitolul III

BAZA DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII INSTITUȚIILOR PENITENCIARE

Articolul 9. (11) Împuternicirile administrației instituțiilor penitenciare

Administrația instituțiilor penitenciare este împuternicită:

1) să exercite controlul asupra respectării regimului special la obiectele instituțiilor penitenciare și pe teritoriile aferente;

2) să ceară de la deținuți și de la alte persoane îndeplinirea obligațiilor prevăzute de legislație și de Statutul executării pedepsei de către condamnați;

3) să aplice față de infractori măsurile de influențare și

de constrîngere prevăzute de legislație;

4) să întocmească procese-verbale de constatare a contravențiilor, să ia alte măsuri prevăzute de Codul cu privire la contravențiile administrative;

5) să percheziționeze deținuții, mijloacele de transport aflate pe teritoriul instituțiilor penitenciare, întreprinderilor din cadrul sistemului penitenciar și pe teritoriile aferente cu regim special, să ridice obiectele și documentele interzise, să controleze lucrurile și hainele persoanelor care intră (ies) în/din penitenciar și în/din obiectivele unde sînt antrenați la muncă deținuții, cu excepția persoanelor menționate la art.178 alin.(1) din Codul de executare și a avocaților cărora li se propune să depună spre păstrare lucrurile aflate asupra lor, interzise în penitenciar. Acțiunile menționate se consemnează într-un proces-verbal;

- 6) să înregistreze deținuții, precum și să-i fotografieze, să efectueze înregistrarea sonoră, înregistrarea video, filmarea, dactiloscopiarea acestora;
- 7) să desfășoare activități operative de investigații și să participe, în comun cu organele de stat competente, la descoperirea și prevenirea infracțiunilor;
- 8) să efectueze examenul medical general al deținuților în scopul profilaxiei și depistării bolilor, precum și examenul medical în scopul constatării faptelor de consum de alcool, substanțe narcotice sau toxice;
- 9) să folosească gratuit posibilitățile mass-media în vederea căutării deținuților evadați;
- 10) să aplice forța fizică și mijloacele speciale, să folosească și să aplice arma de foc în cazurile și în modul stabilite de prezenta lege și de art.242 din Codul de executare;
- 11) să asigure în instituțiile penitenciare regimurile de detenție, prevăzute în Codul de executare, corespunzătoare fiecărui tip de penitenciar înființat în instituția respectivă;
- 12) să dea deținuților posibilitate să-și apere drepturile prin intermediul procuraturii, avocaturii, instanțelor judecătorești;
- 13) să asigure persoanelor deținute în locurile de arest preventiv respectarea statutului lor juridic, ținând cont de prezumția de nevinovăție;
- 14) să asigure în locurile de arest preventiv condiții de deținere mai bune pentru femei și minori;
- 15) să acorde condamnaților sprijin la obținerea studiilor superioare prin sistemul de învățământ fără frecvență;
- 16) să acorde, în cazul aplicării măsurilor corecționale, prioritate metodelor de convingere și de stimulare față de măsurile prohibitive și cele disciplinare;
- 17) să aplice pe larg, în scopul corijării condamnaților, programe de influențare diferențiată asupra infractorilor, luând în considerare comportamentul, starea psihică și gradul lor de declasare;
- 18) să asigure garantarea libertății conștiinței, să dea preoților posibilitate să viziteze instituțiile penitenciare pentru propovăduire și oficiere a diferitelor ritualuri (cununie, botez etc.);
- 19) să înlesnească, prin stabilirea unor contacte preliminare cu oficiile forței de muncă, adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție, să acorde sprijin asociațiilor obștești și structurilor patronale, în ale căror atribuții intră participarea la reeducarea condamnaților, la pregătirea acestora pentru eliberare, precum și la adaptarea socială după eliberarea lor din locurile de detenție;
- 20) să desfășoare activități economice de producție și alte activități în vederea asigurării funcționării instituțiilor penitenciare și întreprinderilor din cadrul sistemului penitenciar, antrenării deținuților la muncă;

21) să posede, să folosească și să dispună, în limitele competenței stabilite, de bunurile atribuite instituțiilor penitenciare;

22) să primească, în modul stabilit, în posesie și în

folosință, de la unități cu orice formă organizatorico-juridică, precum și de la cetățeni, resurse tehnico-materiale, mijloace financiare și alte bunuri.

Articolul 10. (12) Asigurarea deținuților cu hrană, asistență medicală și cu obiecte de primă necesitate

Deținuților care se află în instituțiile penitenciare li se asigură hrana, asistența medicală, obiectele de primă necesitate și condițiile sanitaro-igienice și de trai, conform normelor stabilite de Guvern, din contul mijloacelor bugetului de stat.

Articolul 11. (13) Învățământul mediu de cultură generală și instruirea profesională a deținuților

(1) Învățământul mediu de cultură generală și instruirea profesională a deținuților se realizează în conformitate cu legislația.

(2) În sistemul penitenciar, instituțiile de învățământ sînt create, reorganizate și lichidate în modul stabilit de Ministerul Justiției, în comun cu Ministerul Educației și Tineretului.

(3) Lucrătorii instituțiilor de învățământ din cadrul instituțiilor penitenciare sînt obligați să respecte regimul stabilit în aceste instituții și să contribuie la respectarea Statutului executării pedepsei de către condamnați.

Capitolul IV

UTILIZAREA FORȚEI DE MUNCĂ A DEȚINUȚILOR

Articolul 12. (14) Antrenarea la muncă a deținuților

(1) Deținuții, în funcție de calitatea lor procesuală, de tipul penitenciarului și de regimul de detenție, sînt antrenați la muncă în penitenciare sau în afara acestora, în atelierele și sectoarele auxiliare, la lucrările de deservire a instituțiilor penitenciare, la întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar, precum și la persoane fizice sau persoane juridice cu orice tip de proprietate.

(2) Antrenarea la muncă, condițiile de muncă și retribuirea muncii deținuților sînt reglementate de Codul de executare.

Articolul 13. (15) Întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar și asociațiile acestora

(1) Întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar, după forma lor organizatorico-juridică, sînt întreprinderi de stat.

(2) Întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar, avînd personalitate juridică, își pot desfășura activitatea atît pe lîngă instituțiile penitenciare, cît și de sine stătător.

- (3) Întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar sînt în drept să constituie asociații cu personalitate juridică.
- (4) Departamentul instituțiilor penitenciare exercită atribuțiile de fondator pentru întreprinderile de stat din cadrul sistemului penitenciar și stabilește anual modalitatea de repartizare și utilizare a veniturilor acestor întreprinderi.
- (5) Întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar sînt administrate conform legislației.
- (6) La întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar nu se creează consilii de administrație.
- (7) Nomenclatorul funcțiilor din statele de personal ale întreprinderilor din cadrul sistemului penitenciar, în care sînt încadrate persoane cu grade speciale din trupele și corpul de comandă ale sistemului penitenciar, este aprobat de către ministrul justiției.
- (8) Întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar își desfășoară activitatea conform legislației.

Articolul 14. (16) Particularitățile antrenării deținuților la muncă la întreprinderile cu orice formă juridică de organizare ce nu fac parte din sistemul penitenciar

Antrenarea deținuților la muncă la întreprinderile cu orice formă juridică de organizare ce nu fac parte din sistemul penitenciar se face în temeiul contractului încheiat între administrația instituției penitenciare și cea a întreprinderii respective. Contractul se elaborează luîndu-se în considerare recomandările Departamentului instituțiilor penitenciare.

Articolul 15. (17) Particularitățile executării lucrărilor de deservire a instituțiilor penitenciare

- (1) Personalul care execută lucrările de deservire a instituțiilor penitenciare este aprobat de șefii instituțiilor penitenciare, în limitele alocațiilor de la bugetul de stat și în conformitate cu normativele aprobate de Departamentul instituțiilor penitenciare.
- (2) Lucrările de deservire a instituțiilor penitenciare sînt executate de către muncitorii acestor instituții, precum și de către condamnați.
- (3) În instituțiile destinate pentru deținerea condamnaților minori, persoanele care nu au atins vîrsta de 18 ani pot fi antrenate numai la executarea unor lucrări de deservire, a căror listă este aprobată de Guvern.
- (4) Condamnații la pedeapsa închisorii cu executarea pedepsei în penitenciare de tip semiînchis, cu excepția persoanelor prevăzute în art.235 alin.(3) din Codul de executare, pot fi lăsați, cu consimțămîntul acestora, în penitenciare de tip închis, izolatoare de urmărire penală, case de arest și spitale penitenciare, pentru executarea lucrărilor de deservire gospodărească.

Capitolul V

STATUTUL JURIDIC AL PERSONALULUI SISTEMULUI PENITENCIAR

Articolul 16. (18) Personalul sistemului penitenciar

(1) Personalul sistemului penitenciar se constituie din colaboratori și salariați civili.

(2) Colaboratori ai sistemului penitenciar sînt persoanele care dețin funcții în efectivul de trupă și în corpul de comandă ale sistemului penitenciar, abilitate să pună în executare pedepsele penale privative de libertate, detenția provizorie a persoanelor față de care a fost aplicată măsura arestului preventiv sau sancțiunea arestului contravențional, precum și măsurile de siguranță cu caracter medical aplicate deținuților care suferă de alcoolism și narcomanie.

(3) Colaboratorilor sistemului penitenciar li se acordă grade speciale. Ei poartă uniformă, dispun de legitimații de serviciu, ale căror modele sînt aprobate de Guvern.

(4)(31) Modelul legitimației colaboratorului cu grad special suprem al sistemului penitenciar și Regulamentul cu privire la legitimația colaboratorului cu grad special suprem al sistemului penitenciar se aprobă de Președintele Republicii Moldova.

(5)(4) Modul și condițiile de satisfacere a serviciului de către colaboratorii sistemului penitenciar sînt reglementate de prezenta lege și de regulamentul aprobat de Guvern.

(6)(5) Pregătirea profesională și perfecționarea colaboratorilor sistemului penitenciar se fac în instituțiile de învățămînt departamentale, precum și în alte instituții de învățămînt.

(7)(6) Organizarea activității salariaților civili, relațiile lor de muncă sînt reglementate de legislația muncii, Legea serviciului public, contractul colectiv de muncă și de Statutul executării pedepsei de către condamnați.

Articolul 17. (18¹) Gradele speciale

(1) În sistemul penitenciar se stabilesc următoarele grade speciale:

a) pentru efectivul de trupă:

ostaș de justiție;

b) pentru efectivul de comandă inferior:

- pentru gradați:

sergent-inferior de justiție;

sergent de justiție;

sergent-major de justiție;

plutonier de justiție;

- pentru subofițeri:

plutonier-major de justiție;

plutonier adjutant de justiție;

c) pentru corpul de comandă mediu:

sublocotenent de justiție;

locotenent de justiție;

locotenent-major de justiție;

căpitan de justiție;

d) pentru corpul de comandă superior:

maior de justiție;

locotenent-colonel de justiție;

colonel de justiție;

e) pentru corpul de comandă suprem:

general-maior de justiție.

(2) Modul de conferire a gradelor speciale, de retrogradare și de restabilire în grad a colaboratorilor sistemului penitenciar este stabilit în regulamentul cu privire la îndeplinirea serviciului de către colaboratorii sistemului penitenciar, aprobat de Guvern.

(3) Gradele speciale ce se conferă colaboratorilor din sistemul penitenciar sînt echivalente cu gradele speciale respective ale colaboratorilor din organele securității statului și ordinii publice.

(4) Gradele speciale se acordă pe viață. La eliberarea din serviciu, la gradul special se adaugă cuvintele "în retragere" sau "în rezervă", după caz.

Articolul 18. (18²) Efectivul sistemului penitenciar

(1) În sistemul penitenciar pot fi angajați, pe bază de contract, cetățeni ai Republicii Moldova care au împlinit vârsta de 18 ani, nu au fost anterior condamnați, cu un comportament demn în societate, apți conform calităților personale, studiilor și stării de sănătate să îndeplinească sarcinile de serviciu.

(2) La angajarea în serviciu în sistemul penitenciar colaboratorul depune jurământ. Textul jurământului se aprobă de Guvern.

(3) La angajarea în serviciu în sistemul penitenciar colaboratorului efectivului de trupă i se poate stabili o perioadă de probă de cel mult 3 luni, iar colaboratorului corpului de comandă - de cel mult 6 luni.

(4) Colaboratorii sistemului penitenciar pot îndeplini serviciul în sistemul penitenciar pînă la atingerea următoarelor limite de vîrstă:

a) de la ostaș de justiție pînă la căpitan de justiție inclusiv - 45 de ani;

b) de la maior de justiție pînă la colonel de justiție inclusiv - 50 de ani;

c) general-maior de justiție - 55 de ani.

(5) Termenul de aflare în serviciu în sistemul penitenciar peste limita de vîrstă poate fi prelungit, în caz de necesitate, luîndu-se în considerare atitudinea colaboratorului față de exercitarea atribuțiilor de serviciu, de către persoana împuternicită cu dreptul de a numi în funcție, pe o perioadă de pînă la 5 ani, la cererea personală a colaboratorului, cu condiția că acesta este apt pentru serviciu, în baza concluziei comisiei medicale speciale.

(6) Persoanele supuse serviciului militar, încadrate în serviciu în sistemul penitenciar, se scot din evidența militară și se includ în statul sistemului penitenciar.

(7) La încadrarea în serviciu și ulterior în fiecare an, colaboratorii sistemului penitenciar sînt obligați să prezinte, în condițiile legii, declarație cu privire la venituri și proprietate.

(8) La încadrarea în serviciu, colaboratorii sistemului penitenciar sînt supuși înregistrării dactiloscopice de stat obligatorii, în conformitate cu legea.

Articolul 19. (18³) Îndeplinirea serviciului de către colaboratorii sistemului penitenciar

(1) Încadrarea în serviciu, atestarea, detașarea, transferarea și concedierea din sistemul penitenciar se efectuează în conformitate cu prezenta lege și cu regulamentul aprobat de Guvern. În partea în care exercitarea serviciului în cadrul sistemului penitenciar nu este reglementată prin acte normative speciale, se aplică prevederile Codului muncii al Republicii Moldova.

(2) Pentru colaboratorii sistemului penitenciar se

stabilește ziua de muncă nenormată, durata totală a săptămîinii de lucru fiind de 40 de ore.

(3) Munca peste durata normală a timpului de muncă poate fi prestată numai în cazul dacă ea a fost dispusă în scris de șeful unității sistemului penitenciar. Totodată durata acesteia nu poate depăși 360 de ore pe an.

(4) Ordinea interioară de exercitare a serviciului în sistemul penitenciar se stabilește în corespundere cu legea, pornindu-se de la particularitățile activității sistemului și în modul stabilit de directorul general.

(5) Colaboratorii sistemului penitenciar nu pot să participe la greve.

(6) Colaboratorilor sistemului penitenciar li se interzice să facă parte din partide și din alte organizații social-politice ori să desfășoare activități politice în favoarea acestora.

Articolul 20. (18⁴) Concedierea colaboratorilor sistemului penitenciar

Colaboratorul sistemului penitenciar poate demisiona sau poate fi concediat la inițiativa conducerii:

1) la atingerea limitei de vîrstă:

a) în retragere - la atingerea limitei de vîrstă stabilită de legislația în vigoare pentru aflarea în rezerva Forțelor Armate;

b) în rezervă - la atingerea limitei de vîrstă pentru aflarea în serviciul sistemului penitenciar stabilite la art.18 din prezenta lege;

2) din motive de sănătate - în baza deciziei comisiei medicale speciale a sistemului penitenciar, cu trecerea în:

a) retragere - dacă este recunoscut inapt pentru serviciul militar, cu scoaterea din evidența militară;

b) rezervă:

- în cazul recunoașterii acestuia ca apt pentru serviciul necombatant pe timp de pace, limitat apt pentru serviciul militar de gradul întâi pe timp de război;

- în cazul recunoașterii ca inapt pentru serviciul militar pe timp de pace, limitat apt pentru serviciul militar de gradul doi pe timp de război;

3) la atingerea vechimii în serviciu necesară pentru stabilirea pensiei conform Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne;

4) în cazul reducerii statului de funcții - dacă nu există posibilități de a fi numit în altă funcție echivalentă în legătură cu reducerea statului de funcții, lichidarea sau reorganizarea structurală a organului sau instituției respective a sistemului penitenciar;

5) la expirarea termenului serviciului prevăzut în contract - în cazul în care cu colaboratorul a fost încheiat un contract pe un termen determinat;

6) din motivul necorespunderii funcției - conform deciziei comisiei de atestare, prin care s-a constatat incapacitatea profesională a colaboratorului, ca urmare a calificării insuficiente, a incompetenței profesionale, a lipsei studiilor respective sau a altor circumstanțe, care fac imposibilă îndeplinirea de către acesta a atribuțiilor de serviciu. În baza acestui temei, dar fără decizia comisiei de atestare, se concediază, de asemenea, persoanele ce nu au susținut perioada de probă stabilită la angajarea în serviciu;

7) pentru încălcarea disciplinei - în cazul neîndeplinirii obligațiilor de serviciu, comise în mod repetat în decursul unui an după aplicarea sancțiunii disciplinare pentru o încălcare similară; comiterii sistematice a unor asemenea fapte; comiterii unei singure fapte grave care a prejudiciat considerabil interesele publice, drepturile și interesele legitime ale cetățenilor ori ale persoanelor juridice; prezentării la serviciu în stare de ebrietate sau consumului de băuturi alcoolice, de substanțe stupefiante ori toxice în timpul serviciului sau al absenței de la serviciu fără motive întemeiate mai mult de patru ore;

8) pentru săvârșirea unei fapte ce discreditează statutul

de colaborator al sistemului penitenciar;

9) în baza hotărârii judecătorești;

10) în cazul pierderii cetățeniei Republicii Moldova;

11) în legătură cu transferul la lucru în alt minister, departament sau organizație - în baza demersului respectiv, cu acordul colaboratorului sistemului penitenciar și al ambilor angajatori;

12) în legătură cu restabilirea în serviciu a persoanei care a exercitat anterior această funcție, în cazul în care colaboratorul sistemului penitenciar a refuzat să fie numit în altă funcție;

13) la dobândirea cetățeniei altui stat;

14) la cererea personală.

Articolul 21. (19) Colectivul de muncă al instituției penitenciare și cel al întreprinderii din cadrul sistemului penitenciar

(1) Colectivul de muncă al instituției penitenciare și cel al întreprinderii din cadrul sistemului penitenciar se constituie din salariați civili care prestează muncă la această instituție sau întreprindere în temeiul contractului individual de muncă, precum și în temeiul altor forme de contract ce reglementează relațiile de muncă ale lucrătorului cu instituția, întreprinderea respectivă.

(2) Principala formă de exercitare a împuternicirilor colectivului de muncă este adunarea generală (conferința), care soluționează problema privind necesitatea încheierii contractului colectiv de muncă cu administrația, examinează proiectul acestui contract și autorizează comitetul sindical să semneze contractul în numele colectivului de muncă.

(3) Condițiile de muncă și de retribuire a muncii, problemele privind protecția muncii și dezvoltarea socială, precum și alte drepturi și obligații ce decurg din relațiile de muncă sînt reglementate de contractul colectiv de muncă.

Articolul 22. (20) Obligațiile și drepturile colaboratorilor sistemului penitenciar

(1) Colaboratorii sistemului penitenciar își îndeplinesc obligațiile și beneficiază, în limitele competenței, de drepturile prevăzute de prezenta lege, de Codul de executare și de alte acte normative.

(2) Colaboratorii sistemului penitenciar sînt obligați:

a) să respecte normele eticii profesionale, să aibă o atitudine umană față de deținuți, să fie respectuoși și să nu lezeze demnitatea personală a acestora;

b) să urmeze o pregătire specială și să treacă o testare periodică în vederea verificării

aptitudinii pentru acțiuni legate de aplicarea forței fizice și a mijloacelor speciale, de folosire și aplicare a armei de foc, precum și a aptitudinilor pentru acordarea primului ajutor medical victimelor;

c) să întreprindă toate măsurile posibile pentru prevenirea și curmarea infracțiunilor în instituțiile penitenciare și pe teritoriile aferente, precum și pentru reținerea persoanelor care au comis infracțiuni.

(3) Colaboratorii sistemului penitenciar au dreptul:

a) să solicite cetățenilor și persoanelor cu funcție de răspundere încetarea oricăror acțiuni care împiedică exercitarea atribuțiilor lor de serviciu;

b) să verifice actele de identitate ale cetățenilor și persoanelor oficiale, precum și permisele de intrare ale acestora în penitenciare și în alte subdiviziuni ale sistemului penitenciar;

c) să rețină, în modul stabilit de lege, persoanele bănuite de comiterea unor infracțiuni, în scopul transmiterii acestora organelor de urmărire penală;

d) să poarte arma din dotare, să aplice forța fizică, mijloacele speciale și arma de foc în cazurile și în modul stabilite de prezenta lege;

e) să intre la orice oră în orice încăpere a instituției penitenciare, să efectueze controlul acestor încăperi și percheziția deținuților;

f) să controleze mijloacele de transport, documentele

cetățenilor, iar în cazuri excepționale, să efectueze percheziția corporală a acestora, în cadrul acțiunilor de reținere a deținuților care au evadat sau care se sustrag de la executarea pedepsei, în locurile de eventuală apariție a acestora, precum și pentru prevenirea pătrunderii în instituțiile penitenciare a unor obiecte sau substanțe interzise;

g) să întreprindă orice acțiuni legale, conform competenței, pentru exercitarea atribuțiilor prevăzute la art.9 din prezenta lege;

h) să se adreseze instanței de judecată pentru a-și apăra drepturile și interesele legitime, să se asocieze în sindicate.

Articolul 23. (20¹) Stimularea colaboratorilor sistemului penitenciar

(1) Pentru îndeplinirea conștiințioasă a atribuțiilor de serviciu sînt stabilite următoarele forme de stimulare a colaboratorilor sistemului penitenciar:

a) mulțumire;

b) expunerea fotografiei pe panoul de onoare;

c) decorarea cu Diplomă de Onoare;

d) acordarea de premii în obiecte de preț sau în bani;

- e) acordarea unui concediu suplimentar cu o durată de pînă la 10 zile calendaristice;
- f) revocarea înainte de termen a sancțiunii disciplinare;
- g) decorarea cu Insignă de Onoare;
- h) conferirea înainte de termen a gradului special;
- i) conferirea gradului special cu o treaptă superioară gradului prevăzut pentru funcția deținută.

(2) Pentru curaj și vitejie manifestate la îndeplinirea obligațiilor de serviciu, precum și pentru alte merite, colaboratorii sistemului penitenciar pot fi propuși pentru decorare cu distincții de stat.

(3) Modul de stimulare a colaboratorilor sistemului penitenciar este stabilit de Statutul disciplinar, aprobat de Guvern.

Articolul 24. (20²) Răspunderea disciplinară a colaboratorilor sistemului penitenciar

(1) Colaboratorilor sistemului penitenciar le pot fi aplicate următoarele sancțiuni disciplinare:

- a) avertisment;
- b) muștrare;
- c) muștrare aspră;
- d) avertizare asupra corespunderii incomplete în serviciu;
- e) retrogradarea în funcție;
- f) retrogradarea în grad cu o treaptă;
- g) concedierea din sistemul penitenciar.

(2) Pentru aceeași abatere disciplinară nu poate fi aplicată decît o singură sancțiune disciplinară.

(3) Sancțiunea disciplinară - concedierea din sistemul penitenciar, în cazurile prevăzute la art.20 pct.6) și 7) din prezenta lege, poate fi aplicată pentru comiterea unei singure abateri disciplinare grave.

(4) Modul de aplicare a sancțiunilor disciplinare față de colaboratorii sistemului penitenciar și modul de contestare a acestora sînt stabilite de Statutul disciplinar.

Articolul 25. (20³) Răspunderea materială a colaboratorilor sistemului penitenciar

(1) Colaboratorii sistemului penitenciar răspund material numai pentru prejudiciul real cauzat din vina lor.

(2) Colaboratorii sistemului penitenciar nu răspund material pentru prejudiciul cauzat în urma exercitării întocmai a ordinelor (dispozițiilor) date de către comandanți (șefi). În acest caz, răspunderea pentru prejudiciul cauzat revine persoanei care a dispus executarea acțiunilor ce au provocat daune materiale.

(3) Colaboratorii sistemului penitenciar răspund material în conformitate cu legislația muncii, în măsura în care aceasta nu contravine prezentei legi.

(4) Departamentul instituțiilor penitenciare și subdiviziunile acestuia răspund pentru prejudiciul cauzat din

vina colaboratorilor sistemului penitenciar în conformitate cu prevederile Codului civil.

Capitolul VI

PROTECȚIA JURIDICĂ A COLABORATORILOR SISTEMULUI PENITENCIAR.

ASIGURAREA MATERIALĂ ȘI ASISTENȚA SOCIALĂ

Articolul 26. (21) Protecția juridică a colaboratorilor sistemului penitenciar și a membrilor lor de familie

(1) Colaboratorul sistemului penitenciar este persoană inviolabilă și se află sub protecția statului. Personalitatea, onoarea și demnitatea acestuia sînt apărute de lege.

(2) Cerințele legitime ale colaboratorilor sistemului penitenciar sînt executorii pentru persoanele cu funcții de răspundere și cetățeni. Neexecutarea cerințelor legitime, legate de îndeplinirea obligațiilor de serviciu, ale colaboratorilor sistemului penitenciar, precum și acțiunile persoanelor cu funcții de răspundere și ale cetățenilor care împiedică executarea de către colaboratori a obligațiilor lor atrag răspunderea prevăzută de legislație.

(3) Atentatul la viața și sănătatea colaboratorilor sistemului penitenciar, distrugerea sau deteriorarea bunurilor acestora, amenințarea lor cu omor, cu aplicarea violenței, cu distrugerea bunurilor, calomnierea ori insultarea lor, precum și atentatul la viața și sănătatea rudelor apropiate (părinților, soției, soțului, copiilor) atrag răspunderea prevăzută de legislație.

Articolul 27. (22) Garantarea securității colaboratorilor sistemului penitenciar și a membrilor lor de familie

(1) În interesul asigurării securității colaboratorilor sistemului penitenciar și a membrilor lor de familie, nu se admite să se dea publicității în mass-media datele privind domiciliul acestora.

(2) Informații cu privire la activitatea de serviciu a colaboratorilor sistemului penitenciar pot fi date numai cu permisiunea conducerii instituțiilor și organelor sistemului penitenciar.

(3) Colaboratorii sistemului penitenciar au dreptul să poarte permanent, cu autorizarea conducerii Departamentului instituțiilor penitenciare, armă pentru asigurarea securității personale și securității membrilor lor de familie. În cazul în care acest fapt generează

urmări nefavorabile pentru colaboratorii sistemului penitenciar, aceștia beneficiază de garanțiile protecției juridice și sociale prevăzute de legislația respectivă. De aceleași drepturi, cu acordul Ministerului Afacerilor Interne, beneficiază și colaboratorii sistemului penitenciar pensionați în condițiile legii.

Articolul 28. (23) Dreptul colaboratorilor sistemului penitenciar la asigurare materială

(1) Colaboratorii sistemului penitenciar sînt asigurați material de către stat: beneficiază de salariu, drepturi de hrană și de drepturi de echipament, pe contul mijloacelor bugetului de stat.

(2) Salarizarea colaboratorilor sistemului penitenciar se efectuează în modul, condițiile și mărimile prevăzute de Legea nr.355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

(3) Pentru munca prestată în zilele de odihnă și în zilele de sărbătoare, colaboratorilor sistemului penitenciar li se plătește o compensație bănească sau, la dorința acestora, li se acordă o altă zi de odihnă.

(4) Colaboratorii sistemului penitenciar beneficiază gratuit de drepturi de hrană și de echipament conform normelor aprobate de Guvern. În loc de drepturile de hrană și de echipament convenite, poate fi plătită o compensație bănească al cărei quantum este stabilit de Guvern în funcție de prețurile în vigoare.

(5) În cazul eliberării din sistemul penitenciar în temeiul prevăzut la art.20 pct.1)-5) din prezenta lege, colaboratorilor sistemului penitenciar li se acordă o indemnizație unică, al cărei quantum variază în funcție de vechimea calendaristică pentru stabilirea pensiei, după cum urmează:

- a) pînă la 5 ani calendaristici - 3 salarii lunare;
- b) de la 5 pînă la 10 ani calendaristici - 6 salarii lunare;
- c) de la 10 pînă la 15 ani calendaristici - 8 salarii lunare;
- d) de la 15 pînă la 20 de ani calendaristici - 10 salarii lunare;
- e) de la 20 pînă la 25 de ani calendaristici - 14 salarii lunare;
- f) de la 25 pînă la 30 de ani calendaristici - 16 salarii lunare;
- g) de la 30 și mai mulți ani calendaristici - 18 salarii lunare.

(6) În cazul eliberării repetate din serviciu, indemnizația unică se stabilește în mărimea care exclude mărimea indemnizației primite anterior la eliberarea din organele apărării naționale, securității statului și ordinii publice.

Articolul 29. (24) Dreptul colaboratorilor sistemului penitenciar la concediu de odihnă plătit

(1) Colaboratorii sistemului penitenciar au dreptul la concediu de odihnă anual plătit, a cărui durată este stabilită în raport cu vechimea în muncă calculată cu înlesniri în vederea stabilirii pensiei.

(2) Durata concediului de odihnă este de:

- a) 30 de zile, pentru colaboratorii cu vechime în muncă mai mică de 10 ani;
- b) 35 de zile, pentru colaboratorii cu vechime în muncă de la 10 pînă la 15 ani;
- c) 40 de zile, pentru colaboratorii cu vechime în muncă de la 15 pînă la 20 de ani;
- d) 45 de zile, pentru colaboratorii cu vechime în muncă de 20 de ani și peste.

Articolul 30. (26) Asistența medicală și sanatorială a colaboratorilor sistemului penitenciar a membrilor lor de familie

(1) Colaboratorii sistemului penitenciar și membrii lor de familie cu care domiciliază în comun au dreptul la asistență medicală gratuită, acordată de instituțiile medico-profilactice ale Ministerului Afacerilor Interne, inclusiv și după pensionare.

(2) Colaboratorii sistemului penitenciar și membrii lor de familie cu care domiciliază în comun au dreptul la asigurare cu bilete de tratament și odihnă cu reducere de preț în sanatorii, case de odihnă, pensiuni și stații de turism, din contul mijloacelor bugetului de stat, inclusiv și după pensionare. În acest caz, ei plătesc 20%, iar membrii lor de familie - 40% din costul biletului de tratament și odihnă.

(3) Colaboratorii sistemului penitenciar trimiși la sanatorii pentru prelungirea tratamentului în staționar beneficiază de bilete de tratament gratuite.

(4) După tratamentul în staționar, colaboratorii sistemului penitenciar mutilați (ca urmare a rănirii, traumării, contuzionării) în exercițiul funcțiunii beneficiază, peste rînd, de bilete de tratament și odihnă gratuite în sanatorii și instituții de întremare. Acest drept îl au și persoanele eliberate din serviciu pe motiv de boală cauzată de mutilarea în exercițiul funcțiunii.

Articolul 31. (27) Asigurarea de stat și compensațiile în cazul decesului, vătămării sănătății sau survenirii invalidității colaboratorilor sistemului penitenciar

(1) Colaboratorii sistemului penitenciar sînt cuprinși în asigurarea de stat de persoane prin efectul legii (obligatorie) din contul mijloacelor bugetului de stat, suma asigurată fiind egală cu suma drepturilor bănești pentru 10 ani în ultima funcție.

(2) Sumele asigurate se plătesc în caz de:

a) deces al colaboratorului sistemului penitenciar în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu - soțului (soției), copiilor majori sau părinților defunctului, iar în lipsa acestora - altor moștenitori, în conformitate cu legea, cu

titlu de ajutor unic echivalent cu suma drepturilor bănești ale decedatului pe zece ani, la

data decesului. În afară de aceasta, timp de cinci ani de la data decesului, beneficiarului plății i se achită lunar drepturile bănești lunare ale celui decedat. La expirarea termenului indicat se stabilește pensie de urmaș în condițiile legii;

b) invaliditate a colaboratorului sistemului penitenciar survenită în legătură cu îndeplinirea obligațiilor de serviciu sau invaliditate survenită în perioada de cel mult 3 ani de la eliberarea din serviciu ca urmare a unei boli contractate în perioada satisfacerii serviciului. Sumele de asigurare sub formă de drepturi bănești lunare se vor plăti colaboratorului sistemului penitenciar pînă la restabilirea capacității de muncă, dar nu mai mult de 5 ani. După expirarea acestui termen se stabilește pensie de invaliditate;

c) vătămare a sănătății colaboratorului sistemului penitenciar în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu sau contractarea unei boli profesionale, în urma căreia a survenit pierderea temporară a capacității de muncă. Suma de asigurare sub formă de drepturi bănești lunare va fi plătită colaboratorului sistemului penitenciar pînă la restabilirea capacității de muncă.

(3) Prejudiciul material cauzat colaboratorului sistemului penitenciar prin deteriorarea sau distrugerea bunurilor acestuia sau a bunurilor rudelor apropiate în legătură cu îndeplinirea de către colaborator a obligațiilor de serviciu se repară integral de la bugetul de stat.

Articolul 33. (29) Acordarea de înlesniri personalului sistemului penitenciar

(1) În cazul în care persoanele care fac parte din personalul sistemului penitenciar contractează o boală profesională, pentru acestea se aplică prevederile legislației respective.

(2)(3) Vechimea în muncă în vederea acordării pensiei colaboratorilor sistemului penitenciar se calculează cu următoarele înlesniri:

a) o zi de serviciu în instituții penitenciare de tip închis, izolatoare de urmărire penală și în instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări în subteran, se consideră ca

2 zile de serviciu;

b) 2 zile de serviciu în celelalte instituții penitenciare, în Departamentul instituțiilor penitenciare, precum și în subdiviziunile acestuia care își desfășoară activitatea în locurile de privațiune de libertate, se consideră ca 3 zile de serviciu;

(3)(4) În vechimea în serviciu în sistemul penitenciar și în vechimea de muncă pentru acordarea pensiei ale colaboratorilor sistemului penitenciar se include și întreaga perioadă în care aceștia au lucrat în instituțiile penitenciare

în calitate de salariați civili.

(4)(5) Copiii colaboratorilor sistemului penitenciar căzuți în exercițiul funcțiunii au dreptul să se înscrie fără concurs și să-și facă gratuit studiile la instituțiile de învățămînt din Republica Moldova.

(5)(6) Colaboratorii sistemului penitenciar trimiși în deplasare au dreptul să procure peste rînd documente de călătorie la toate tipurile de transport și să fie cazați la hotel în baza ordinului de deplasare.

(6)(7) Colaboratorilor sistemului penitenciar li se instalează telefon la domiciliu în decursul unui an din ziua depunerii cererii.

Articolul 34. (30) Asigurarea cu pensii

(1) Asigurarea cu pensii a colaboratorilor sistemului penitenciar se face în modul stabilit de Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, luîndu-se în considerare înlesnirile stabilite la art.33 alin.(2) și (3) din prezenta lege.

(2) Pensiile colaboratorilor sistemului penitenciar se stabilesc de organul de pensionare al Departamentului instituțiilor penitenciare.

Capitolul VII (VI¹)

APLICAREA FORȚEI FIZICE, MIJLOACELOR SPECIALE ȘI ARMEI DE FOC

Articolul 35. (30¹) Cerințe generale

(1) Colaboratorii sistemului penitenciar aplică forța fizică, mijloacele speciale și arma de foc pe teritoriul penitenciarului, pe teritoriile aferente acestuia asupra cărora se extind sau sînt stabilite cerințe de regim, precum și la obiectele păzite, în modul stabilit de prezenta lege.

(2) La aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale și a armei de foc, colaboratorii sistemului penitenciar sînt obligați:

a) să avertizeze despre intenția recurgerii la acestea, cu acordarea timpului suficient pentru executarea cerințelor formulate și pentru reacția de răspuns, cu excepția cazurilor cînd tărăgănarea aplicării forței fizice, mijloacelor speciale sau a armei de foc creează un pericol direct pentru viața sau sănătatea colaboratorilor sistemului penitenciar, deținuților sau altor persoane, ori poate genera alte consecințe grave, precum și a cazurilor cînd o astfel de somație este inoportună sau imposibilă în situația creată;

b) să asigure cauzarea unei pagube cît mai mici deținuților sau altor persoane, precum și să acorde imediat victimelor primul ajutor medical;

c) să raporteze imediat, dar nu mai tîrziu de 24 de ore, șefului nemijlocit despre fiecare caz de aplicare a forței fizice, mijloacelor speciale și a armei de foc.

(3) În lipsa mijloacelor speciale sau a armei de foc, colaboratorii sistemului penitenciar, în stare de legitimă apărare sau stare de extremă necesitate, sînt în drept să aplice orice alte mijloace aflate la dispoziție.

(4) La aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale și/sau a armei de foc, indiferent de situație și de leziunile corporale pricinuite, se întocmește proces-verbal, un exemplar al căruia, împreună cu materialele, se expediază procurorului.

(5) În cazul rănirii sau decesului deținuților ori altor persoane ca urmare a aplicării forței fizice, mijloacelor speciale și/sau a armei de foc, șeful unității sistemului penitenciar informează imediat despre acest fapt procurorul procuraturii, în raza de jurisdicție a căreia este dislocată unitatea sau locul aplicării acestora.

(6) Colaboratorii sistemului penitenciar au dreptul să dețină, să aibă asupra lor în permanență, să aplice și să folosească arme de foc. Dacă este necesară aplicarea de către colaboratori a forței fizice, a mijloacelor speciale și/sau a armei de foc în circumstanțe ce nu țin de punerea în executare a unei hotărâri cu caracter penal, ei cad sub incidența Legii cu privire la poliție.

(7) Aplicarea de către colaboratorii sistemului penitenciar a forței fizice, mijloacelor speciale și a armei de foc cu încălcarea regulilor stabilite de prezenta lege atrage răspunderea prevăzută de lege.

Articolul 36. (30²) Aplicarea forței fizice și a mijloacelor speciale

(1) În cazul opunerii de rezistență colaboratorilor instituției penitenciare, neîndeplinirii cerințelor legitime ale acestora, pentru respingerea atacului asupra personalului penitenciar, deținuților și/sau altor persoane, în cazul participării deținuților la încălcarea în grup a regimului de deținere și la dezordini în masă, pentru eliberarea ostaticilor, clădirilor, construcțiilor, încăperilor și mijloacelor de transport capturate, pentru reținerea deținuților care au evadat din penitenciar, pentru prevenirea comiterii evadării sau a altor acțiuni ilegale care pot cauza prejudicii celor din jur sau deținutului însuși, se aplică forța fizică prin diferite procedee speciale de luptă sau mijloace speciale.

(2) Lista mijloacelor speciale, precum și regulile aplicării lor se stabilesc conform Hotărârii Parlamentului cu privire la aprobarea mijloacelor speciale și a regulilor de aplicare a acestora de către colaboratorii organelor de interne și militarii trupelor de carabinieri ale Ministerului Afacerilor Interne, cu particularitățile prevăzute de prezenta lege și de Statutul executării pedepsei de către condamnați.

(3) Tipul mijlocului special și intensitatea aplicării lui, procedeele speciale de luptă, în cazul aplicării forței fizice, se determină de colaboratorul sistemului penitenciar în funcție de circumstanțe, de gravitatea și caracterul acțiunilor ilegale. Mijloacele speciale și forța fizică se aplică pînă cînd persoana încetează să opună rezistență.

(4) Se interzice aplicarea mijloacelor speciale împotriva femeilor cu semne evidente de graviditate, a persoanelor cu semne vădite de invaliditate și a minorilor, cînd vîrsta lor este cunoscută sau evidentă, cu excepția cazurilor în care persoane din categoriile respective săvîrșesc atacuri în grup, inclusiv armate, sau opun rezistență armată.

Articolul 37. (30³) Aplicarea armei de foc

(1) Colaboratorii sistemului penitenciar au dreptul, ca măsură excepțională, să aplice arma de foc:

a) pentru respingerea atacului care pune în pericol viața și sănătatea colaboratorilor sistemului penitenciar, deținuților și/sau altor persoane, precum și pentru respingerea

atacului în scopul acaparării armelor;

b) pentru eliberarea ostaticilor, clădirilor, construcțiilor, încăperilor și mijloacelor de transport, precum și în scopul evitării nimicirii bunurilor și valorilor materiale ale penitenciarului;

c) pentru respingerea atacului în grup sau armat la obiectivele păzite, clădirile și încăperile de executare a pedepsei, precum și asupra mijloacelor de transport;

d) pentru reținerea persoanelor care opun rezistență armată, participă la dezordini în masă sau sînt surprinse în flagrant delict de comitere a unei infracțiuni, persoanelor care au evadat sau pentru contracararea tentativelor de evadare din penitenciar sau de sub escortă, ori în caz de eliberare forțată a deținuților, precum și în cazul în care persoana înarmată refuză să execute somația de a preda arma de foc.

(2) În afară de cazurile expuse la alin.(1), arma de foc poate fi aplicată:

a) pentru oprirea mijloacelor de transport folosite de către deținuți pentru evadare;

b) pentru somarea deținuților și altor persoane privind intenția aplicării armei de foc, darea semnalului de alarmă și solicitarea ajutorului;

c) la tentativa deținutului sau a altei persoane de a se apropia de colaboratorul sistemului penitenciar cu arma de foc pregătită pentru a fi aplicată, cu armă albă sau cu obiecte cu ajutorul cărora pot fi aplicate leziuni corporale, micșorînd astfel distanța indicată în somare, precum și în cazul tentativei de a scoate arma de foc.

(3) Drept atentat la securitatea personală a colaboratorului sistemului penitenciar, pe lângă acțiunile prevăzute la alin.(2), este clasificată și apropierea deținutului sau a unei alte persoane la o distanță mai mică de 3 metri, după ce a fost somat să se oprească.

(4) Colaboratorul sistemului penitenciar este în drept să scoată arma de foc și să o pregătească pentru a fi aplicată, dacă socoate că în situația creată pot apărea temeiurile stabilite de prezentul articol pentru aplicarea ei.

(5) Aplicarea armei de foc va fi precedată de un avertisment privind intenția recurgerii la ea, cu excepția cazurilor de atac prin surprindere, de eliberare a ostaticilor, de opunere a rezistenței armate, de atac cu aplicarea armei de foc, a tehnicii de luptă, a autovehiculelor, a navelor fluviale și aeriene, de evadare de sub pază sau de sub escortă cu arma de foc sau cu folosirea mijloacelor de transport, de atac pe timp de noapte și în condiții de vizibilitate redusă, de atac în scopul eliberării deținuților de sub pază sau de sub escortă, în alte cazuri care creează un pericol real pentru viața și sănătatea personalului penitenciar, deținuților sau altor persoane.

(6) Se interzice aplicarea armei de foc împotriva femeilor, persoanelor cu semne evidente de invaliditate și a minorilor, cînd vîrsta lor este cunoscută sau evidentă, cu excepția cazurilor opunerii de către ei a rezistenței armate, realizării atacului armat sau în grup, care pune în pericol viața și sănătatea altor persoane.

(7) Administrația penitenciarului sau subdiviziunii respective anunță imediat procurorul despre fiecare caz de aplicare a armei de foc.

(8) Modalitatea de a purta arma de foc se stabilește prin ordinul ministrului justiției.

Capitolul VIII (VII)

CONTROLUL ASUPRA ACTIVITĂȚII SISTEMULUI PENITENCIAR

Articolul 38. (31) Controlul asupra activității sistemului penitenciar

(1) Controlul asupra activității sistemului penitenciar îl exercită:

a) Parlamentul;

b) Președintele Republicii Moldova;

c) Guvernul;

d) autoritățile administrației publice locale, în limitele competenței stabilite.

(2) Controlul nemijlocit asupra activității instituțiilor penitenciare îl exercită Ministerul Justiției prin Departamentul instituțiilor penitenciare.

(3) În vederea exercitării atribuțiilor de serviciu, au dreptul să viziteze instituțiile penitenciare fără permisiune specială persoanele enumerate la art.178 alin.(1) din Codul de executare.

(4) Alte persoane pot vizita instituțiile care asigură deținerea persoanelor în baza permisiunii speciale a administrației acestor instituții ori a persoanelor cu funcție de răspundere

ale organelor ierarhic superioare sau în temeiul hotărârii instanței de judecată, iar în cazul vizitării preveniților - în baza permisiunii speciale a administrației penitenciare, cu acordul organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, în procedura cărora se află cauza penală.

Capitolul IX (VIII)

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 39. (32)

Prezenta lege intră în vigoare la data publicării.

Articolul 40. (33)

(1) Guvernul:

1) în termen de 2 luni:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în conformitate cu prezenta lege;

b) va adopta actele normative necesare pentru realizarea prevederilor prezentei legi;

c) va asigura revizuirea și abrogarea de către ministere și departamente a actelor normative ce contravin prezentei legi;

2) pînă la sfîrșitul anului 2001, va realiza transmiterea, în etape, de la trupele de carabinieri ale Ministerului Afacerilor Interne către Departamentul instituțiilor penitenciare a următoarelor funcții:

a) de supraveghere a condamnaților - în termenul stabilit de Guvern;

b) de escortare și transferare sub escortă a condamnaților și persoanelor arestate - pînă la 31 decembrie 1998;”.

c) de pază a instituțiilor sistemului penitenciar și a obiectelor acestora - pînă la 31 decembrie 2001.

(2) Prevederile art.33 alineatul (2) din prezenta lege se aplică pentru întreaga perioadă de serviciu a persoanelor din trupele și corpul de comandă, înregistrate, la data adoptării prezentei legi, în statele sistemului penitenciar și ale sistemului organelor de interne, precum și a persoanelor din trupele și corpul de comandă pensionate anterior din organele afacerilor interne pentru limita de vîrstă în serviciu, din motive de boală, la îndeplinirea condițiilor de vechime în muncă și în legătură cu reducerile de personal.

VICEPREȘEDINTELE PARLAMENTULUI Dumitru MOȚPAN

Nr.1036-XIII. Chișinău, 17 decembrie 1996.